

ዳኞች፣ ተገኔ ጌታነህ

ሐገብ ወልዱ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

- አመልካች** - 1. ዙቴዊንስ ባር እና ሬስቶራንት ኃ/የተ/የግ/ማህበር - ጠ/ውብሽት ክብሩ - ቀረቡ
- 2. ወ/ሮ ፅኔ ወልዴ ገለቱ

ተጠሪ - የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን - ነ/ፊ. ገብረአግዚአብሔር ሁናቸው - ቀረቡ

መዝገቡን ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅን በመተላለፍ የተፈፀመ ወንጀልን የሚመለከት ነው።

ሥር ፍ/ቤት ክስ የቀረበው በተጠሪ በኩል ሲሆን የክሱ ምክንያት በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/94 አንቀጽ 56/1/ እና 55 እንደተሻሻለው አዋጅ ቁጥር 609/2001 አንቀጽ 22/1/ እና 50/ሉ-1/ የተመለከተውን በመተላለፍ በ30/07/2001 ዓ.ም ከቀኑ 10:50 ሰዓት ላይ ያለተጨማሪ እሴት ታክስ ደረሰኝ ግብይት ፈጽመዋል የሚል ነው።

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የግራቀኙን ክርክር እና ማስረጃ ከመረመረ በኋላ አመልካቾች እና የ1ኛ አመልካች የነበሩት በሥር ፍ/ቤት ከ3-5 የነበሩት ተከላሾች በተከሰሱበት ድርጊት ጥፋተኞች ናቸው በማለት 1ኛ አመልካች ብር ስልሳ ሺህ 2ኛ አመልካች ብር ሃያ ሺህ እና 1 ዓመት እስራት ከ3-5 ያሉት ተከላሾች ብር አሥር ሺህ እና 1 ዓመት እስራት እንዲቀጡ ወስኗል።

በዚህ ውሣኔ ግራቀኙ ቅር ተሰኝተው ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ አቅርበዋል። ከፍተኛው ፍ/ቤት በሁለቱም ወገን የቀረበውን ይግባኝ ተቀብሎ ካከራከረ በኋላ መዝገቦቹን በማጣመር በመ/ቁ 82648 ውሣኔ ሰጥቷል። በውሣኔውም በሥር ፍ/ቤት የተሰጠውን የጥፋተኝነት ውሣኔ በማፅናት በቅጣት ረገድ ዐ/ሕግ ያቀረበውን ቅሬታ መነሻ በማድረግ የእስራት ቅጣቱን በማሻሻል 2ኛ አመልካች እና ከ3-5 የነበሩት ተከላሾች እያንዳንዳቸው በሁለት ዓመት እስራት እንዲቀጡ ወስኗል።

ለዚህ ሰበር ችሎት አቤቱታ የቀረበው በዚህ ላይ ነው። የአመልካቾች ጠበቃ ታህሣሥ 8 ቀን 2002 ዓ.ም ባቀረቡት አቤቱታ በሥር ፍ/ቤቶች የተሰጠውን የጥፋተኝነት እና የቅጣት ውሣኔ

በዝርዝር በመንቀፍ የሥር ፍ/ቤቶች ውሣኔ ተሸሮ አመልካቾች በነፃ እንዲሰናበቱ እንዲወስን ጠይቀዋል።

የአመልካቾች ጠበቃ አቤቱታ ተመርምሮ ሁለተኛ ተጠሪ ጥፋተኛ ተብለው የተሰጠው ውሣኔ ከአዋጅ ቁጥር 285/94 56/1/ እና/3/ አንፃር አግባብነቱ በሰበር ሊመረመር ይገባል ተብሎ ተጠሪ ቀርቦ ክርክሩን እንዲያሰማ ተደርጓል። በዚሁ አግባብ ሚያዝያ 7 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት የግራቀኙ ክርክር ተሰምቷል።

የጉዳዩ አመጣጥ ከፍ ሲል በአጭሩ የተመለከተው ነው። እኛም ጉዳዩን በዚህ ሰበር ችሎት እንዲመረመር ከተያዘው ጭብጥ አንፃር ብቻ ከሕጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል።

ከመዝገቡ መረዳት እንደተቻለው 2ኛ አመልካች ጥፋተኛ ናቸው ተብለው እንዲቀጡ የተወሰነው የ1ኛ አመልካች ስራ-አኪያጅ ሆነው ሲሰሩ ድርጅቱ የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅን በመተላለፍ ያለተጨማሪ እሴት ታክስ ደረሰኝ ግብይት በመፈፀሙ የአዋጁን አንቀጽ 56/1/ እንደተሻሻለው አንቀጽ 22/1/ እና 55/ለ-1/ ተላልፈዋል ተብለው ነው። የሥር ፍ/ቤቶች የ1ኛ አመልካችን ሃላፊነትና ተጠያቂነት አረጋግጠው ውሣኔ ሰጥተዋል።

የአመልካቾች ጠበቃ እዚህ ፍ/ቤት ላይ አጥብቀው የተከራከሩት 2ኛ አመልካች የ1ኛ አመልካች /ድርጅቱ/ ሥራ አስኪያጅ ቢሆኑም ድርጊቱ ሲፈጸም በቦታው እንዳልነበሩና በድርጊቱ አፈፃፀም ላይ ስምምነትም ሆነ እውቀት አልነበራቸውም እንዲሁም ይህ ስህተት እንዳይፈጸም ሥራ አስኪያጁ /2ኛ አመልካች/ ተገቢውን ትጋትና የአሰራር ጥበብ የተሞላበት እርምጃ ወስደዋል በሚል በአዋጁ አንቀጽ 56/3/ መሠረት በነፃ ሊሰናበቱ ይገባል የሚል ነው።

አዋጅ ቁጥር 285/94 በአዋጅ ቁጥር 609/2001 እንደተሻሻለው አንቀጽ 56/1/ አንቀጽ 22/1/ እና አንቀጽ 50/ለ-1/ ድንጋጌዎች ይዘት እንደሚያመለክተው አንድ የንግድ ድርጅት ሥራ አስኪያጅ በወንጀል ተጠያቂ የሚሆነው እሱ የሚመራው ድርጅት የተጨማሪ እሴት ታክስ ተመዝጋቢ ሆኖ ያለተጨማሪ እሴት ታክስ ደረሰኝ ግብይት ማከናወኑ ሲረጋገጥ ይኸው ጥፋት በሥራ አስኪያጁ እንደተፈፀመ ተቆጥሮ ተጠያቂ እንደሚሆን ነው።

ስለሆነም የድርጅቱ ሃላፊነት ከተረጋገጠ የሥራ አስኪያጁ ሃላፊነት የሕግ ግምት የሚወሰድበት ስለመሆኑ መንዘብ ይቻላል። ሥራ አስኪያጁ ከዚህ የሕግ ግምት ሃላፊነት ነፃ ሊሆን የሚችለው በአዋጅ አንቀጽ 56/3/ ሥር የተመለከቱትን ሁኔታዎች ማስረዳት ከቻለ ብቻ ነው። ይኸውም ጥፋቱ የተፈፀመው ሥራ አስኪያጁ ሳያውቁት ወይም ሳይስማሙበት እንደዚሁም ነገሮችን በጥንቃቄ የሚያይ ሰው በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ የጥፋቱን መፈጸም ለመከላከል ይወስዳቸዋል ተብሎ የሚገመተውን ጥንቃቄና ተገቢውን ትጋትና የአሰራር ጥበብ የተሞላበት እርምጃ ወስዶ የተገኘ መሆኑ ሲረጋገጥ ነው።

በተያዘው ጉዳይ 2ኛ አመልካች የ1ኛ አመልካች ሥራ አስኪያጅ ሆነው ሲሰሩ ድርጅቱ ሽያጭ በሚያከናወንበት ጊዜ የተጨማሪ እሴት ታክስ ደረሰኝ ወዲያውኑ ተጠቃሚው እንዲያገኝ በማድረግ ተገቢው አሰራር ተዘርግቷል በማለት የተከራከሩ ቢሆንም በዚህ ረገድ በሥር ፍ/ቤት ክርክር እና ማስረጃ ቀርቦበት የተረጋገጠ ፍሬ ነገር ስለመኖሩ የሥር ፍ/ቤት ውሣኔ አያመለክትም።

በእርግጥ በወቅቱ 2ኛ አመልካች በቦታው አልነበሩም ቢባልም ከፍ ሲል እንደተመለከትነው በሕጉ ግምት የሚወሰድበት ጥፋት በመሆኑ 2ኛ አመልካች በቦታው ያልነበሩ መሆኑ በራሱ ከሃላፊነት ነፃ ሊያደርጋቸው የሚችል አይደለም። በሌላ በኩል 2ኛ አመልካች በፍሬ ነገር ደረጃ ሥር

ፍ/ቤት ተረጋግጧል ሲሉ የሚከራከሩበት ጉዳይ ድርጊቱ በተፈፀመ ጊዜ መብራት ጠፍቶ ነበር የሚል ቢሆንም በማኑዋል የሚሰራ ደረሰኝ እንደነበራቸው ተረጋግጧል።

ስለሆነም 2ኛ አመልካችን አስመልክቶ እዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት ላይ የአዋጁን አንቀጽ 56/3/ ይዘት በመዘርዘር በጠበቃቸው የተከራከሩ ቢሆንም በዚህ ረገድ በሥር ፍ/ቤት በዝርዝር ክርክር ተደርጎበት እና በማስረጃ ተረጋግጦ የቀረበ ፍሬ ነገር ባለመኖሩ ሥራ አስኪያጁ በሕጉ አግባብ እና መንፈስ መሠረት በተጠቃሹ ድንጋጌ መሠረት ነፃ ሊሆኑ የሚችሉበት ምክንያት አለ ለማለት አልተቻለም።

በመሠረቱ የዚህ ሰበር ችሎት ሃላፊነትና ተግባር በሥር ፍ/ቤቶች በተሰጠ ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የሕግ አተገባበር ወይም አተረጓጎም ስህተት ተፈጽሞ ሲገኝ ማረም እንጂ የፍሬ ነገር እና የማስረጃ ክርክር የማጣራት ሥራ እንዳልሆነ ከኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 80/3-ሀ/ እና ከአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 10 ድንጋጌዎች ይዘት መገንዘብ ይቻላል። ስለሆነም በተያዘው ጉዳይ ላይ የቀረበው ክርክር የፍሬ ነገር እና የማስረጃ ምዘና ጉዳይ እንጂ በሕግ ረገድ የተፈፀመ መሠረታዊ የሕግ ስህተት አለበት የሚያሰኝ ሆኖ አልተገኘም።

ስለዚህም የሥር ፍ/ቤት 2ኛ አመልካችን ጥፋተኛ አድርጎ የቅጣት ውሳኔ መወሰኑ ላይ የተፈፀመ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የለም ብለናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 82648 ህዳር 21 ቀን 2002 ዓ.ም የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ውሳኔን በማሻሻል የሰጠው ፍርድ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 195/2/ለ-2/ መሠረት ፀንቷል።
2. መዝገቡ ተዘግቷል ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ም.አ